

Wybór przewodniczącego Parlamentu Europejskiego

Podczas pierwszej sesji plenarnej w lipcu nowo wybrany Parlament Europejski wybierze swojego 31. przewodniczącego, który będzie sprawował swój urząd do połowy kadencji, czyli do początku 2022 r., kiedy to zostanie wybrany nowy przewodniczący Parlamentu. Przewodniczący pełni ważną i coraz bardziej widoczną funkcję w strukturach instytucji Unii Europejskiej (UE) i na arenie międzynarodowej, co odzwierciedla wpływową rolę Parlamentu jako współstawodawcy i podmiotu kształtującego politykę UE.

Procedura wyboru

Do roku 1979 przewodniczących PE wybierano co rok lub co dwa lata. Od pierwszych wyborów powszechnych do PE w 1979 r. przewodniczącego wybiera się na okres trwający dwa i pół roku z możliwością ponownego wyboru. Podczas każdej kadencji parlamentarnej pierwsze wybory odbywają się zazwyczaj w lipcu, bezpośrednio po wyborze nowego składu Parlamentu, a drugie, śródkresowe wybory – dwa i pół roku później, w styczniu.

Zgodnie z [art. 14 ust. 4](#) Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) Parlament Europejski wybiera swojego przewodniczącego spośród własnych posłów. Procedurę obecnych wyborów określono w [Regulaminie](#) Parlamentu w postaci zmienionej i obowiązującej od początku kadencji 2019–2024, czyli od 2 lipca 2019 r.

Przewodniczącego wybiera się w oparciu o nominacje, które można składać przed każdą rundą głosowania za zgodą nominowanych. [Propozycje](#) nominacji pochodzą od grup politycznych, ale mogą również pochodzić od grupy posłów osiągającej co najmniej tzw. małe kworum, czyli jednej dwudziestej (38) posłów do Parlamentu (art. 15 i 179). Podczas pierwszego posiedzenia plenarnego po wyborze nowego składu Parlamentu lub na posiedzeniu, którego celem jest wybór przewodniczącego w wyborach śródkresowych, procedurę wyboru prowadzi ustępujący przewodniczący lub jeden z ustępujących wiceprzewodniczących w porządku pierwszeństwa, a w przypadku ich nieobecności – poseł najdłużej sprawujący swój mandat (art. 14). Parlament nie podejmuje żadnych innych działań do czasu zakończenia procedury wyboru nowego przewodniczącego (art. 14 ust. 2).

Głosowanie jest tajne (art. 15). Do stycznia 2017 r. art. 15 przewidywał, że jeżeli liczba kandydatów w wyborach przewodniczącego, wiceprzewodniczących i kwestorów jest niższa od liczby stanowisk pozostających do obsadzenia lub jej równa, wyboru *można* dokonać przez aklamację, natomiast od stycznia 2017 r. art. 15 stanowi, że w takiej sytuacji wyboru *dokonyje się* przez aklamację, chyba że liczba posłów lub grup politycznych osiągających co najmniej tzw. duże kworum, czyli jedna piąta posłów (150), wystąpi o głosowanie tajne. Jest jednak mało prawdopodobne, aby zapis ten miał zastosowanie do wyborów przewodniczącego, w których tradycyjnie o urząd ten ubiega się więcej niż jeden kandydat.

Zgodnie z art. 16 po przekazaniu nominacji tymczasowemu przewodniczącemu posiedzenia plenarnego ogłasza on nazwiska kandydatów. Przewodniczącego wybiera się bezwzględną większością oddanych głosów, tzn. 50% + 1 (nie bezwzględną większością posłów). Głosy wstrzymujące się oraz głosy nieważne nie liczą się. W art. 16 przewiduje się nie więcej niż cztery rundy głosowania. Jeżeli po trzecim głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości, czwarte głosowanie ogranicza się do dwóch kandydatów, którzy w trzecim głosowaniu otrzymali najwyższą liczbę głosów, a zwycięzcą jest kandydat, który w ostatnim głosowaniu osiągnie lepszy wynik. W przypadku oddania równej liczby głosów na obydwu kandydatów podczas czwartego głosowania art. 16 ust. 1 stanowi, że zwycięzcą jest starszy kandydat. Podczas wyboru przewodniczącego, wiceprzewodniczących i kwestorów wskazane jest zapewnienie sprawiedliwej reprezentacji opcji politycznych, a także równowagi geograficznej i równowagi płci (art. 15 ust. 2). Wybrany przewodniczący jest jedyną osobą upoważnioną do wygłoszenia przemówienia inauguracyjnego.

Obowiązki przewodniczącego

Przewodniczącemu przysługują uprawnienia wykonawcze i reprezentacyjne oraz odpowiada on za ogólne przestrzeganie Regulaminu. Przewodniczący kieruje wszystkimi działaniami Parlamentu, co obejmuje również obowiązek otwierania, zawieszania i zamykania posiedzeń, a także orzekanie o dopuszczalności poprawek i innych tekstów poddawanych pod głosowanie oraz o dopuszczalności zapytań parlamentarnych. Przewodniczący czuwa nad porządkiem posiedzeń, udzielając głosu poszczególnym mówcom. Przewodniczący

zamyka również debaty, poddaje kwestie pod głosowanie, ogłasza wyniki głosowań oraz kieruje do komisji informacje dotyczące spraw leżących w ich gestii. Przewodniczący ponosi również odpowiedzialność za bezpieczeństwo i nienaruszalność budynków Parlamentu (art. 22). Na mocy art. 22 ust. 4 przewodniczący reprezentuje Parlament w stosunkach międzynarodowych, podczas oficjalnych uroczystości oraz w sprawach administracyjnych, prawnych i finansowych, choć uprawnienia te mogą zostać delegowane.

Uprawnienia przewodniczącego znacznie wykraczają jednak poza postanowienia art. 22. Obejmują one np. prawo do powoływania – w porozumieniu z przewodniczącym Rady – komitetu pojednawczego zarówno w ramach zwykłej procedury ustawodawczej, jak i w ramach procedury budżetowej, a także prawo do przewodniczenia delegacji Parlamentu do komitetu pojednawczego (choć w ramach zwykłej procedury ustawodawczej obowiązek ten jest często delegowany). Przewodniczący ma również prawo do przewodniczenia formalnym posiedzeniom, podczas których głowy państw przemawiają przed Parlamentem, a także w trakcie ważnych głosowań lub debat.

Od końca lat 80. XX w. utrwaliła się praktyka, zgodnie z którą przewodniczący PE przemawia na otwarcie wszystkich posiedzeń Rady Europejskiej, co jest znakiem większej widoczności i uznania jego roli w stosunku do pozostałych instytucji i podmiotów zewnętrznych. Przewodniczący przewodniczy zarówno Prezydium PE, jak i Konferencji Przewodniczących, a także może oddać decydujący głos w Prezydium w przypadku nierozstrzygniętego głosowania. Ważnym symbolem wskazującym na rozwój uprawnień Parlamentu jest fakt, że przewodniczący PE wspólnie z przewodniczącym Rady podpisuje akty ustawodawcze przyjmowane w ramach zwykłej procedury ustawodawczej (art. 297 ust. 1 TFUE). Również na zakończenie procedury budżetowej to właśnie przewodniczący Parlamentu Europejskiego ogłasza przyjęcie budżetu UE (art. 314 ust. 9 TFUE).

Wybór wiceprzewodniczących i kwestorów

Z art. 15 jednoznacznie wynika, że po wyborze przewodniczącego Parlament dokonuje również wyboru osób sprawujących dwa pozostałe główne urzędy polityczne Parlamentu niezbędne do jego właściwego funkcjonowania, a to w następującym porządku: czternastu wiceprzewodniczących, a następnie pięciu kwestorów. Nominacje składa się na tej samej podstawie co w przypadku przewodniczącego (art. 15). Zgodnie z art. 17 czternastu wiceprzewodniczących wybiera się podczas jednego głosowania bezwzględną większością oddanych głosów. Jeżeli liczba wyłonionych kandydatów jest niższa niż 14, przeprowadza się drugie głosowanie, aby na tych samych warunkach obsadzić pozostałe stanowiska (bezwzględna większość). W razie konieczności przeprowadzenia trzeciego głosowania do obsadzenia wolnych stanowisk wystarczy zwykła większość.

Porządek pierwszeństwa wiceprzewodniczących ustala się według kolejności, w jakiej zostali wybrani, a w przypadku równej ilości głosów – według starszeństwa. W przypadku głosowania przez aklamację o porządku pierwszeństwa decyduje tajne głosowanie. Wybór kwestorów odbywa się zgodnie z tą samą procedurą co wybór wiceprzewodniczących (art. 18). W praktyce grupy polityczne dążą do tego, aby wybór wiceprzewodniczących i kwestorów ogólnie odzwierciedlał liczebność grup i uwzględniał wyniki wyborów przewodniczącego.

Jest to aktualizacja [notatki „W skrócie”](#) opublikowanej w styczniu 2017 r.

Tabela 1 – Przewodniczący Parlamentu Europejskiego

liberal	chrześcijański demokrat	socialista	1952	Paul-Henri Spaak (BE)
			1954	Alcide De Gasperi (IT)/ Giuseppe Pella (IT)
			1956	Hans Furler (DE)
			1958	Robert Schuman (FR)
			1960	Hans Furler (DE)
			1962	Gaetano Martino (IT)
			1964	Jean Duvieusart (BE)
			1965	Victor Leemans (BE)
			1966	Alain Poher (FR)
			1969	Mario Scelba (IT)
wybory bezpośrednie	konserwatysta	1971	Walter Behrendt (DE)	
		1973	Cornelis Berkhouwer (NL)	
		1975	Georges Spénale (FR)	
		1977	Emilio Colombo (IT)	
		1979	Simone Veil (FR)	
		1982	Pieter Dankert (NL)	
		1984	Pierre Pflimlin (FR)	
		1987	Charles Henry Plumb (UK)	
		1989	Enrique Barón Crespo (ES)	
		1992	Egon Klepsch (DE)	
1994	Klaus Hänsch (DE)			
1997	José María Gil-Robles (ES)			
1999	Nicole Fontaine (FR)			
2002	Pat Cox (IE)			
2004	Josep Borrell (ES)			
2007	Hans-Gert Pöttering (DE)			
2009	Jerzy Buzek (PL)			
2012	Martin Schulz (DE)			
2014	Martin Schulz (DE)			
2017	Antonio Tajani (IT)			

Źródło danych: *Parlament Europejski* (wyd. IX), Corbett, Jacobs & Neville, 2016 (zaktualizowane przez EPRS).

